

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10To/22/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8321010650
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 10. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Monok
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8321010650.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Monoka a sudcov JUDr. Lucie Bašistovej a JUDr. Gabriely Dubovej, PhD. na verejnom zasadnutí konanom dňa 01.10.2025, v trestnej veci proti obžalovanému A. B. C. pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona, o odvolaniach obžalovaného, okresného prokurátora a poškodených A. D. D. a E. D. F. proti rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 3T/87/2021 zo dňa 6.3.2025, takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. b), d) Tr. poriadku z r u š u j e napadnutý rozsudok v celom rozsahu.

Na základe § 322 ods. 3 Tr. poriadku

obžalovaného A. B. C. G. H. I. J. B. , nar. XX.XX.XXXX v K., trvale bytom L. J. XXXX/XX, M.,

u z n á v a v i n n ý m , ž e

- dňa 25.11.2015 v M. na Notárskom úrade A. N. H. uzatvoril vo forme notárskej zápisnice N 181/2015, Nz 46282/2015 zo dňa 25.11.2015 so svojou - v tom čase - manželkou E. O. D. dohodu o zúžení zákonom ustanoveného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v zmysle § 143a ods. 1 Občianskeho zákonníka s týmto obsahom:

„byt č. XX, vchod č. XX na prízemí, ktorý sa nachádza v M. na ulici L. XXXX/XX s príslušenstvom, ako aj podiel priestoru na spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku vo výške 66/2069, ktorý je zapísaný na LV č. XXXX, kat. úz. M., parc. reg. „C“, parc. č. XXXX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 380 m², parc. č. XXXX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 357 m², bytovka súpisné č. XXXX postavená na parcelách XXXX, XXXX ako predmet budúcej kúpnej zmluvy, ktorá bude uzatvorená medzi A. B. C. ako budúcim kupujúcim a A. P., D. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX M., L. XXXX/XX, ako budúcou predávajúcou, ktorá je v súčasnosti vedená na LV č. XXXX, kat. úz. M. pod B40 v celosti ako výlučná vlastníčka predmetného bytu č. XX, nadobudne do svojho výlučného vlastníctva A. B. C., nakoľko na kúpu vyššie uvedených nehnuteľností budú použité výlučne finančné prostriedky, ktoré A. B. C. nadobudol pred uzavretím manželstva s E. O. D., D. E.. Na uspokojenie súčasných a budúcich pohľadávok veriteľov, ktoré vznikli pred uzavretím manželstva alebo vzniknú za trvania manželstva, voči E. O. D., D. E., nemôže byť použitý majetok vo výlučnom vlastníctve A. B. C., s čím E. O. D., D. E., výslovne súhlasí,“

hoci v skutočnosti časť kúpnej ceny vo výške 28.500,- eur bola uhradená z finančných prostriedkov, ktoré na svoj účet za trvania manželstva s E. O. D. previedol z jej majetku, a predmetnú notársku zápisnicu predložil Okresnému úradu Humenné, katastrálnemu odboru, ako prílohu v konaní o návrhu na vklad vlastníckeho práva č. konania V-2042/15 k vyššie popísanému bytu, ktorý A. B. C. nadobudol do výlučného vlastníctva na základe kúpnej zmluvy uzavretej s A. P., D. Q. ako predávajúcou,

za dohodnutú kúpnu cenu 30.000,- eur, pričom pri spisovaní notárskej zápisnice úmyselne zamlčal notárovi A. N. H. jemu známu skutočnosť, že E. O. D. trpí duševnou chorobou - demenciou pri Alzheimerovej chorobe, ktorá ju robí na takýto právny úkon nespôsobilou, čo neuviedol ani v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva č. V-2042/15 vedenom na katastrálnom odbore Okresného úradu Humenné, ktorý v dôsledku toho dňa 8.1.2016 rozhodol o povolení vkladu výlučného vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam len v prospech obžalovaného a nie o povolení vkladu vlastníckeho práva do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, čím sa obžalovaný obohatil a E. O. D. by tak pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov po zániku manželstva, ku ktorému došlo dňa 13.3.2020 na návrh obžalovaného rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 15Pc/43/2017 zo dňa 9.3.2020 o vyhlásení manželstva obžalovaného a E. O. D. za neplatné, spôsobil škodu vo výške 28.500,- eur,

t e d a

dopustil sa konania bezprostredne smerujúceho k tomu, aby na škodu cudzieho majetku seba obohatil tým, že by uviedol iného do omylu, a spôsobil by tak na cudzom majetku väčšiu škodu a čin spáchal na chránenej osobe – osobe blízkej a chorej, avšak k dokonaniu trestného činu nedošlo,

č í m s p á c h a l

zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Tr. zákona v znení účinnom od 6.8.2024, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) a f) Tr. zákona, v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zákona.

Z a t o m u u k l a d á :

Podľa § 221 ods. 3 Tr. zákona v znení účinnom od 6.8.2024 trest odňatia slobody vo výmere 2 (dvoch) rokov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona mu výkon uloženého trestu podmiennečne odkladá a podľa § 50 ods. 1 Tr. zákona určuje skúšobnú dobu v trvaní 3 (troch) rokov.

Podľa § 50 ods. 2 Tr. zákona mu u k l a d á povinnosť spočívajúcu v príkaze, aby v skúšobnej dobe podľa svojich schopností nahradil dedičom neb. E. O. D., D. E., nar. X.XX.XXXX, zomr. XX.X.XXXX, naposledy bytom M., L. XXXX/XX, škodu vo výške 28.500,- eur.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku poškodených A. D. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. C. XXXX/X, E. a E. D. F., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom P. XXXX, P. R., okr. L., J. D., s ich nárokom na náhradu škody o d k a z u j e na civilný proces.

Podľa § 319 Tr. poriadku z a m i e t a odvolania obžalovaného A. B. C. a poškodených A. D. D. a E. D. F..

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom bol obžalovaný A. B. C. uznaný za vinného z prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1 Tr. zákona v znení účinnom od 6.8.2024, na tom skutkovom základe, že

- dňa 25.11.2015 v M. na Notárskom úrade A. N. H. uzatvoril vo forme notárskej zápisnice N 181/2015, Nz 46282/2015 zo dňa 25.11.2015, so svojou - v tom čase - manželkou E. O. D. dohodu o zúžení zákonom ustanoveného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v zmysle § 143a ods. 1 Občianskeho zákonníka s týmto obsahom:

„byt č. XX, vchod č. XX na prízemí, ktorý sa nachádza v M. na ulici L. XXXX/XX s príslušenstvom, ako aj podiel priestoru na spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku vo výške 66/2069, ktorý je zapísaný na LV č. XXXX, kat. úz. M., parc. reg. „C“, parc. č. XXXX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 380 m², parc. č. XXXX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 357 m², bytovka súpisné č. XXXX postavená na parcelách XXXX, XXXX ako predmet budúcej kúpnej zmluvy, ktorá bude uzatvorená medzi A. B. C. ako budúcim kupujúcim a A. P., D. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX M., L. XXXX/XX, ako budúcou predávajúcou, ktorá je v súčasnosti vedená na LV č. XXXX, kat. úz. M. pod B40 v celosti ako výlučná vlastníčka predmetného bytu č. XX, nadobudne do svojho výlučného vlastníctva A. B. C., nakoľko na kúpu vyššie uvedených nehnuteľností budú použité výlučne finančné prostriedky, ktoré A. B. C. nadobudol pred uzavretím manželstva s E. O. D., D. E.. Na uspokojenie súčasných a budúcich pohľadávok veriteľov, ktoré vznikli pred uzavretím manželstva alebo vzniknú za trvania manželstva, voči E. O. D., D. E., nemôže byť použitý majetok vo výlučnom vlastníctve A. B. C., s čím E. O. D., D. E., výslovne súhlasí,“

ktorú (notársku zápisnicu) predložil Okresnému úradu Humenné, katastrálnemu odboru, ako prílohu v konaní o návrhu na vklad vlastníckeho práva č. konania V-2042/15 k vyššie popísanému bytu, ktorý A. B. C. nadobudol do výlučného vlastníctva na základe kúpnej zmluvy uzavretej s A. P., D. Q., ako predávajúcou, za dohodnutú kúpnu cenu 30.000,- eur, pričom pri spisovaní notárskej zápisnice úmyselne zamlčal notárovi A. N. H. skutočnosť, že E. O. D. trpí duševnou chorobou - demenciou pri Alzheimerovej chorobe, ktorá ju robí na takýto právny úkon nespôsobilou, čo neuviedol ani v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva č. V-2042/15 vedenom na katastrálnom odbore Okresného úradu Humenné, a konal tak s úmyslom seba obohatiť tým, že byt, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy uzavretej s A. P., D. Q., nadobudne v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva č. V-2042/15 do svojho výlučného vlastníctva, čím tak spôsobil škodu E. O. D. vo výške 15.000,- eur.

Za to mu bol podľa § 221 ods. 1 Tr. zákona v znení účinnom od 06.08.2024, v zmysle § 38 ods. 2 Tr. zákona, podľa § 46 Tr. zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov, ktorého výkon bol podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona podmienene odložený a podľa § 50 ods. 1 Tr. zákona určená skúšobná doba na 1 rok.

Súčasne podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku boli poškodení : A. D. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. C. XXXX/X, E., a E. D. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom P. XXXX, P., P. R., okr. L., J. D., s uplatnenými nárokmi na náhradu škody odkázaní na civilný proces.

Proti uvedenému rozsudku podali riadne a včas odvolania obžalovaný, prokurátor a poškodení A. D. D. a E. D. F. (prostredníctvom splnomocnenca K. & P. B. C. S.).

Prokurátor podal odvolanie proti všetkým výrokom napadnutého rozsudku v neprospech obžalovaného. V prvom rade sa nestotožňuje so záverom okresného súdu, že konaním obžalovaného bola spôsobená škoda len vo výške 15.000,- eur, t.j. škoda malá (oproti prokurátorom žalovanej škode 28.500,- eur, t.j. škode väčšej), podľa znenia Trestného zákona účinného od 6.8.2024. Je presvedčený, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané (okrem listinných dôkazov aj znaleckým posudkom A. R. T. a jeho výsluchom na hlavnom pojednávaní), že obž. A. C. si v priebehu času previedol na svoje účty významné finančné prostriedky patriace pôvodne E. D., ktoré značne prevyšujú výšku žalovanej škody v tomto trestnom konaní. Podľa neho je ale pre toto trestné konanie podstatné, že bolo preukázané, že na kúpu bytu, minimálne v rozsahu 28.500,- eur, boli použité finančné prostriedky patriace E. D., čo bolo v priamom rozpore s citáciou Notárskej zápisnice o zúžení BSM, podľa ktorej mali byť na kúpu bytu použité finančné prostriedky výlučne patriace A. C., ktoré mal nadobudnúť ešte pred uzatvorením manželstva. Svojím protiprávnym konaním tak A. C. dosiahol stav, že peňažné prostriedky E. D. „premenil“ na byt, ktorý nadobudol do svojho výlučného vlastníctva a tento následne previedol na svoju dcéru. Má za to, že nie je potrebné polemizovať, či by tento byt patril alebo nepatril do BSM a ako by bolo prípadné BSM vyporiadované (či súdom - a s akým výsledkom; resp. či zo zákona). Ak by sa aj pripustilo, že tento byt by bol patril do BSM, bolo by podľa neho nutné zohľadniť, že kúpna cena bytu 30.000,- eur bola minimálne v rozsahu 28.500,- eur bezpochyby financovaná z peňažných prostriedkov výlučne patriacich E. D.. Poukázal pritom na ust. § 150 Občianskeho zákonníka, podľa ktorých „Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie

a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.“ Pre účely tohto trestného konania podľa jeho názoru nie je možné fiktívne vyporiadavať BSM, u ktorého sa ani nevie stanoviť samotná masa BSM a zohľadniť len všeobecný predpoklad, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Tento všeobecný predpoklad by sa v prípade súdneho vyporiadavania BSM mohol významne vychyliť na stranu jedného z manželov v dôsledku zohľadnenia tzv. vnosov majetku do BSM (najmä E. D.), čo by zrejme viedlo k stanoveniu tzv. disparity podielov manželov. Avšak uvedené patrí do pôsobnosti občianskoprávného súdneho konania a má za to, že pre stanovenie výšky škody spôsobenej trestným činom nie je potrebné teoreticky modelovať spôsoby možného vyporiadavania BSM a odhadovať prípadné podiely A. C. a E. D. (resp. jej právnych nástupcov). Má za to, že z trestnoprávného hľadiska je potrebné zohľadniť najmä konanie A. C. a jeho úmysel (resp. motiváciu), čo týmto konaním chcel dosiahnuť, resp. čo ním dosiahol. Je podľa neho preukázané, že na kúpu bytu v celkovej cene 30.000,- eur použil peňažné prostriedky v rozsahu minimálne 28.500,- eur patriace E. D., pričom celý byt nechal zavkladovať najprv do svojho výlučného vlastníctva a neskôr tento previedol na svoju dcéru. Týmto konaním preto odčerpал finančné prostriedky vo výške 28.500,- eur E. D. a „premenil“ ich na svoj byt, ktorý následne previedol do vlastníctva svojej dcéry. Z takto popísaného konania má za to, že pošk. E. D. spôsobil škodu práve vo výške 28.500,- eur, ktorá v súčasnosti zodpovedá tzv. väčšej škode. Prevodom sporného bytu na svoju dcéru, ktorý má v súčasnosti zrejme väčšiu hodnotu, ako bola jeho nadobúdacía cena v roku 2015 financovaná prostriedkami E. D., spôsobil stav, že tento byt by v prípadnom vyporiadavaní BSM fyzicky nefiguroval, lebo už bol vo vlastníctve dcéry A. C.. Na základe vyššie uvedeného má za to, že konaním A. C. bola spôsobená škoda vo výške 28.500,- eur. Prokurátor nesúhlasí ani s právnou kvalifikáciou skutku v napadnutom rozsudku. Zdôraznil, že on podal Okresnému súdu Humenné obžalobu zo dňa 28.10.2021, v ktorej skutok obž. A. C. právne kvalifikoval (pri škode 28.500,- eur) ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukázaním na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. f) Trestného zákona. Okresný súd Humenné poukázal na to, že v čase spáchania skutku účinný Trestný zákon (v znení účinnom od 01.09.2015 do 31.12.2015) neobsahoval ustanovenie § 221 ods. 3 písm. d) - „na chránenej osobe“ a teda preto kvalifikáciu podľa § 221 ods. 3 písm. d) Tr. zákona vypustil a touto sa ani nezaoberal. Ďalej mal Okresný súd Humenné za to, že spôsobená škoda bola vo výške 15.000,- eur, preto kvalifikoval skutok ako prečin podvodu podľa § 221 ods. 1 Tr. zákona, ale už podľa znenia Trestného zákona účinného od 06.08.2024. Podľa prokurátora týmto spôsobom súd použil na právnú kvalifikáciu skutku dve rôzne znenia Trestného zákona, čím sa dopustil nesprávneho procesného postupu, nakoľko v zmysle § 2 ods. 1 Tr. zákona je potrebné ustáliť, ktorý zákon (jedno znenie ako celok) je pre páchatel'a v čase rozhodovania o skutku priaznivejšie. Ak mal Okresný súd Humenné za to, že priaznivejšie znenie Trestného zákona pre obžalovaného je znenie účinné v čase spáchania skutku (od 01.09.2015 do 31.12.2015), nakoľko neobsahovalo znak podľa § 221 ods. 3 písm. d) Tr. zákona „na chránenej osobe“ a skutkom bola spôsobená škoda 15.000,- eur, táto zodpovedala v danom znení Trestného zákona tzv. „väčšej škode“. Súd mal teda skutok kvalifikovať ako prečin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2 Tr. zákona, kde bola zákonná sadzba trestu odňatia slobody 1 rok až 5 rokov (teda aktuálne uložený trest je podľa neho uložený mimo tejto trestnej sadzby). Prokurátor má však za to, že škoda spôsobená trestným činom je 28.500,- eur. Pri zohľadnení škody vo výške 28.500,- eur je potrebné určiť, ktoré (časové) znenie Trestného zákona je pre obžalovaného aktuálne priaznivejšie. V znení účinnom od 01.09.2015 do 31.12.2015 nie je síce znak „na chránenej osobe“ (§ 221 ods. 3 písm. d) Tr. zákona), ale škoda 28.500,- eur je tzv. „značná škoda“ (§ 221 ods. 1 ods. 3 písm. a) Tr. zákona). Skutok by bolo preto podľa neho potrebné právne kvalifikovať ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona, t.j. sadzba 3 roky až 10 rokov trestu odňatia slobody. V aktuálne účinnom znení (resp. v znení účinnom po novele TZ od 06.08.2024) pri zohľadnení výšky škody 28.500,- eur by bolo potrebné skutok právne kvalifikovať ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Tr. zákona s poukazom na § 139 písm. c), e), f) Tr. zákona so sadzbou 2 až 8 rokov. Dokonca aj pri zohľadnení výšky škody len 15.000,- eur a aplikácie aktuálneho znenia Trestného zákona by podľa neho bolo potrebné skutok kvalifikovať ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zákona s poukazom na § 139 písm. c), e), f) Tr. zákona, so sadzbou 2 až 8 rokov. Inými slovami je presvedčený, že nie je možné neaplikovať znak „na chránenej osobe“ podľa znenia Trestného zákona v čase spáchania skutku z roku 2015, lebo vtedy takýto znak v ustanovení § 221 Tr. zákona nebol, avšak výšku škody aplikovať už podľa znenia Trestného zákona účinného od 06.08.2024. Podľa jeho názoru je potrebné zohľadniť výšku spôsobenej škody 28.500,- eur a skutok právne kvalifikovať podľa Trestného zákona účinného od 06.08.2024 ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Tr. zákona s poukazom na § 139 písm. c), e), f) Tr. zákona so sadzbou 2 až 8 rokov, nakoľko toto znenie je pre obžalovaného priaznivejšie [oproti zneniu z roku 2015, kedy táto

škoda bola tzv. značnou škodou a skutok by bol kvalifikovaný ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona, kde bolo možné uložiť trest odňatia slobody na 3 roky až 10 rokov]. Navrhol preto Krajskému súdu v Prešove, aby zrušil napadnutý rozsudok a sám vo veci rozhodol, prípadne vec vrátil Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

Poškodení A. D. D. a E. D. F. podali odvolanie z dôvodu nesprávnosti výroku o náhrade škody. V odôvodnení odvolania prostredníctvom splnomocnenca K. & P. B. C. S. uviedli, že pri určovaní výšky náhrady škody súd zjavne vychádzal z Občianskeho zákonníka, a to najmä z § 143 OZ, kde sa uvádza, že v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva. Tu podľa nich ale súd opomenul, že v zmysle § 150 OZ je každý z manželov oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok. Majú za to, že v rámci predmetného celého trestného konania bolo preukázané, a to najmä na základe znaleckého posudku znalca A. R. U. T. z odboru ekonómia a manažment, ako aj následným výsluchom menovaného znalca pred súdom, že finančné prostriedky vo výške 28.500,- eur, ktoré boli použité na nákup predmetného bytu, patrili E. O. D., ktorá ich získala ešte pred uzatvorením manželstva s obž. A. B. C.. Tu považujú za potrebné tiež poukázať na to, že veci, ktoré každý z manželov nadobudol pred uzatvorením manželstva – nepatria do BSM, aj keď ich prípade užívajú obaja manželia. Na základe hore uvedeného majú za to, že súd pri určovaní výšky škody postupoval nesprávne a mal určiť výšku škody na sumu 28.500,- eur tak, ako to bolo uvedené v podanej obžalobe. Preto navrhli odvolaciemu súdu, aby podľa § 322 ods. 3 Tr poriadku rozhodol sám vo výroku o náhrade škody a túto určil vo výške 28. 500,- eur.

Obžalovaný odvolanie podal proti výrokom o vine a treste napadnutého rozsudku. Má za to, že vykonané dokazovanie v predmetnej trestnej veci nemôže byť podkladom pre záver súdu o spôsobe spáchania skutku, o jeho úmysle a určení subjektov, ktoré mal uviesť do omylu tak, ako to súd uviedol v opise skutku (skutkovej vete), pretože neboli vykonané dôkazy, ktoré by tento záver odôvodňovali a teda nie je možné ani dospieť k záveru, že bola jeho vina preukázaná. V celom rozsahu namieta opis skutku uvedený v napadnutom rozsudku. Súd sa v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadal s námietkou obhajoby spočívajúcou v nedostatku súhlasu poškodenej E. D. s vedením trestného konania tak, že mal za to, že poškodená v čase začatia trestného stíhania už nebola manželkou obžalovaného, pretože ich manželstvo bolo vyhlásené za neplatné ešte pred začatím trestného stíhania a preto nebola poškodená vo vzťahu k obžalovanému osobou, ktorá by mala právo odoprieť výpoveď. Poukazujúc na § 130 ods. 2 Trestného poriadku obžalovaný zdôraznil, že v danom prípade považuje za nesporné, že napriek tomu, že jeho manželstvo s poškodenou bolo vyhlásené za neplatné ešte pred začatím trestného stíhania proti nemu, vzťah medzi ním a poškodenou bol vzťahom, ktorý naplňal atribúty obdobného pomeru, kedy by poškodená ujmu obžalovaného mohla pociťovať ako ujmu vlastnú. Tvrdí, že sa o poškodenú staral po celú dobu až do jej smrti, najprv osobne v jeho domácnosti a neskôr, keď si to vyžadoval jej zdravotný stav, pravidelne ju navštevoval v zariadení, kde bola umiestnená, riešil za ňu veci a poškodená ho stále vnímala ako osobu blízku, ku ktorej má rozvinutý citový vzťah. Blízky vzťah medzi nimi potvrdili aj viacerí svedkovia, ktorí boli v konaní vypočutí. Z tohto dôvodu je podľa neho potrebné prihliadať na to, že vzťah medzi ním a poškodenou naplňal predpoklady, na základe ktorých by podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku mala poškodená právo odmietnuť vypovedať v tejto trestnej veci. Preto je presvedčený, že súhlas poškodenej na začatie a následné pokračovanie v jeho trestnom stíhaní bol podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku potrebný, pričom tento súhlas nebol žiadaný a do času, pokiaľ ho bolo možné získať, získaný nebol. Reštriktívny výklad ustanovenia § 130 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s ustanovením § 211 ods. 1 Trestného poriadku tak, ako ho vyložil súd prvého stupňa, spôsobil pre neho nepriaznivé posúdenie podmienok vedenia trestného stíhania voči jeho osobe, čo môže mať priamy vplyv na porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Trvá na tom, že v danom prípade malo byť trestné konanie proti nemu zastavené pre nedostatok súhlasu poškodenej podľa § 211 Trestného poriadku. Súd prvého stupňa upravil skutkovú vetu tak, že z nej vyplýva, že mal svojím konaním uviesť do omylu jednak notára A. H., ktorý spisoval dohodu o zúžení BSM formou notárskej zápisnice dňa 25.11.2015 a rovnako tak mal následne uviesť do omylu aj katastrálny úrad pri podaní návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, pretože ani notára a ani kataster neupovedomil o tom, že poškodená v čase uzatvorenia notárskej zápisnice nebola spôsobilá na právne úkony. Týmto uvedením do omylu sa mal následne obohatiť na úkor poškodenej. Z vykonaného dokazovania však podľa neho vyplynulo, že konanie na notárskom úrade A. H. prebehlo štandardne, čo má vyplývať z výpovede A. T. P., bývalého koncipienta notára H., ktorý nevedel uviesť bližšie okolnosti ohľadom uzatvárania tejto notárskej zápisnice, a teda nevedel ani potvrdiť a ani vyvrátiť obsah rozhovoru medzi notárom A. H. a

poškodenou a notárom a obžalovaným. Má za to, že tak neexistuje žiaden dôkaz o tom, že by A. H. ako notár bol zo strany obžalovaného uvedený do omylu čo sa týka spôsobilosti poškodenej na právne úkony. O to viac je v tomto kontexte potrebné prihliadať na skutočnosť, že dňa 25.11.2015, t.j. dňa spisania tejto notárskej zápisnice nebola poškodená E. D. pozbavená alebo obmedzená súdnym rozhodnutím spôsobilosti na právne úkony, teda ani len obžalovaný v danom čase nedisponoval právoplatným rozhodnutím súdu o tejto skutočnosti, aby ju musel notárovi predložiť. Úlohou notára pri spisovaní notárskej zápisnice je aj komunikovať s účastníkmi právneho úkonu a posúdiť ich spôsobilosť takýto právny úkon uzavrieť. Ak u notára vzniknú pochybnosti o spôsobilosti účastníka právny úkon urobiť, nemal by následne takýto úkon, v danom prípade notársku zápisnicu, vyhotoviť. Obžalovaný tvrdí, že s poškodenou mali dobrý vzťah, pričom názory, želania a predstavy poškodenej dobre poznal. Bolo želaním práve poškodenej, aby došlo k uzavretiu notárskej zápisnice, ktorému on vyhovel. V čase jej uzavretia nemal pochybnosť o tom, že poškodená vie, aký právny úkon a s akým obsahom robí. Jej duševný stav, aj podľa slov lekárov, mal rôzne fázy, ktoré sa menili, mala svetlé dni, mala horšie dni a pod., počas všetkých dní s ňou bol práve on, preto nemal pochybnosť o tom, že poškodená koná v súlade s jej vôľou. Keďže neexistuje žiaden dôkaz o tom, že by na prípadnú priamu otázku notára A. H. poprel alebo zamĺčal psychické problémy poškodenej, v čase kedy neexistovalo žiadne rozhodnutie súdu o obmedzení jej spôsobilosti na právne úkony, nebolo teda podľa neho preukázané, že by úmyselne a vedome uviedol notára A. H. do omylu. Podľa názoru obžaloby je rozhodujúce, že poškodená v roku 2015 mala aj dlhé dobré obdobia, čo potvrdili aj lekári, jej ochorenie nebolo v danom roku v takom štádiu, že by vôbec nevníkala okolie, nevedela komunikovať svoje želania a potreby, naopak, k zhoršeniu jej stavu došlo až neskôr, preto nie je možné bez akýchkoľvek pochybností tvrdiť, že uviedol notára a následne aj správu katastra do omylu, keďže v danom čase konal v presvedčí, že jeho konanie je v súlade so želaním poškodenej. Zároveň považuje za potrebné opätovne zdôrazniť, že nikdy nekonal bez vedomia a súhlasu poškodenej E. D., práve naopak, vždy sa snažil, aby boli jej želania plnené a keďže ona nechcela, aby ju naďalej finančne vydierali jej deti a bola šťastná, že sa oslobodila od ich vplyvu a zneužívania, bol presvedčený po dlhých rozhovoroch s poškodenou, že koná v úplnom súlade s jej požiadavkami a očakávaniami. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vo veci rozhodol tak, že obžalovaného spod obžaloby oslobodí.

Na základe podaných odvolaní krajský súd v súlade s ust. § 317 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolatelia podali odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, a zistil, že dôvodné je len odvolanie prokurátora.

V prvom rade je potrebné uviesť, že konanie, ktoré napadnutému rozsudku predchádzalo, bolo vykonané bez podstatných procesných chýb, pričom boli dodržiavané aj príslušné ustanovenia Trestného poriadku, ktorými sa má zabezpečiť právo obžalovaného na obhajobu. Vo vzťahu ku skutku uvedenom v obžalobe súd prvého stupňa na hlavnom pojednávaní aj zákonným spôsobom vykonal všetky pre rozhodnutie potrebné dôkazy, z ktorých zistenia však nepremietol v potrebnom rozsahu do skutkovej vety napadnutého rozsudku (aj keď v jeho odôvodnení sú obsiahnuté).

Pokiaľ ide o zákonnosť trestného stíhania, správne sa prvostupňový súd vysporiadal s námietkou obžalovaného o neprípustnosti trestného stíhania pre chýbajúci súhlas poškodenej neb. E. O. D. s trestným stíhaním podľa § 211 ods. 1 Tr. poriadku.

V zmysle § 211 ods. 1 Tr. poriadku trestné stíhanie pre trestný čin podvodu podľa § 221 Tr. zákona proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému osobou, voči ktorej by mal poškodený ako svedok právo odprieť výpoveď, možno začať a v už začatom trestnom stíhaní pokračovať iba so súhlasom poškodeného. Vychádzajúc z ust. § 130 Tr. poriadku sú takými osobami príbuzní v priamom rade (predkovia a potomkovia), súrodenci, osvojitelia, osvojenci, manžel, druh a taktiež iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by poškodená osoba pociťovala ako vlastnú (napr. švagrovstvo). Pomer medzi osobou, ktorá spáchala trestný čin, a osobou poškodenou musí pritom existovať v čase, keď sa vedie trestné stíhanie, a nie v čase, keď bol čin spáchaný. V rámci uvedeného to znamená, že súhlas poškodeného ako podmienku trestného stíhania možno uplatniť len vtedy, ak pomer medzi poškodeným a obvineným existuje v čase výsluchu poškodenej osoby ako svedka, resp. v čase začatia trestného stíhania obvineného, prípadne vznikne v jeho priebehu (R 12/1995). Súhlas poškodeného teda nie je potrebný, ak v čase trestného stíhania už zákonom predpokladaný pomer medzi obvineným a poškodeným neexistuje, napríklad poškodená už nie je manželkou obvineného (podobne uznesenie NS SR sp. zn. 3Tdo/9/2012). Pokiaľ obvinený a poškodená nie sú osobami príbuznými v priamom rade,

súrodencami, osvojiteľmi, osvojencami, manželmi či druhom a družkou, tak súhlas poškodenej môže byť podmienkou trestného stíhania len vtedy, keď by boli v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktorých ujmu by poškodená osoba pociťovala ako vlastnú. V prípade zániku manželstva či pomeru druha a družky by pri partnerskom vzťahu obvineného a poškodenej muselo ísť o kategóriu rovnocennú alternatívnym pojmom manžela či druha, u ktorých sa vedľa citovej väzby oboch osôb predpokladá tiež súžitie v zmysle ekonomickom, t. j. rodinný život ako v oblasti duševnej, tak v oblasti hmotnej (podobne uznesenie NS ČR sp. zn. 3Tdo 382/2013).

Trestné stíhanie v predmetnej veci bolo začaté uznesením vyšetrovateľky PZ dňa 19.2.2021 a obvinenie bolo vznesené A. B. C. dňa 30.4.2021. V tom čase už obžalovaný a poškodená E. O. D. manželmi neboli. Na návrh obžalovaného bolo dňa 9.3.2020 jeho manželstvo s E. O. D. rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 15Pc/43/2017 vyhlásené za neplatné, čo v zmysle § 16 ods. 1 Zákona o rodine znamená, že sa takéto manželstvo považuje za neuzavreté. V spoločnej domácnosti obžalovaný s poškodenou však už nežili skôr, keď poškodená bola na žiadosť obžalovaného dňa 2.1.2018 umiestnená do zariadenia pre seniorov – V. L. V sprievode obžalovaného naposledy opustila toto zariadenie 12.9.2019, no následne ho opustila už len v sprievode syna A. D. D.. Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 19Ps/70/2016 z 31.8.2018 bola E. O. D. obmedzená v spôsobilosti na právne úkony s výnimkou volebného práva (výrok právoplatný 3.11.2018), a v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24CoP/84/2018 z 28.5.2019 bol za jej opatrovníka ustanovený A. D. D..

Z uvedeného je zrejmé, že v čase začatia a ani počas trestného stíhania medzi obžalovaným a poškodenou E. O. D. neexistoval pomer, ktorý by podmieňoval začatie trestného stíhania súhlasom poškodenej. Poškodená nebola manželkou obžalovaného, ani jeho družkou a nebol medzi nimi ani pomer rodinný alebo obdobný, pre ktorý by ujmu obžalovaného poškodená právom pociťovala ako vlastnú. Obžalovaný s poškodenou nezdíeľali spoločnú domácnosť a ani nezdržovali finančné prostriedky na spoločnú úhradu potrieb, nevedli teda spolu rodinný život ani v oblasti duševnej, tak ani v oblasti hmotnej. Na trestné stíhanie obžalovaného tak nebol potrebný súhlas poškodenej E. O. D..

Prvostupňový súd sa tiež správne vysporiadal aj s tvrdeniami obžalovaného, že uzavretie predmetnej dohody o zúžení rozsahu BSM bolo želaním poškodenej E. O. D., že na kúpu bytu boli použité len jeho finančné prostriedky a že on v tom čase nemal pochybnosť o tom, že poškodená vie aký právny úkon a s akým obsahom robí, ako aj že k zhoršeniu jej zdravotného stavu došlo až neskôr.

Znaleckým posudkom z odvetvia psychiatria znalec E. B. P. zistil u E. O. D. demenciu pri Alzheimerovej chorobe – stredného stupňa. Prítomnosť stredného stupňa demencie znalec predpokladá na základe zdravotných záznamov z roku 2014, ktorý (teda stredný stupeň demencie) bol prítomný aj v druhom polroku 2015, teda v čase, kedy došlo k podpisu dohody o zúžení rozsahu BSM z 25.11.2015 a je toho názoru, že E. O. D. už nebola schopná správne vnímať okolnosti týkajúce sa uzatvorenia predmetnej dohody vo forme notárskej zápisnice, nakoľko v tom čase trpela touto duševnou poruchou. Z vykonaného znaleckého dokazovania ďalej vyplýva, že pri stredne ťažkej demencii sú prejavy takmer úplnej neschopnosti zapamätať si nové poznatky, zorientovať sa miestom a časom, denné aktivity sa obmedzujú len na jednoduché úkony, bez pomoci druhých osôb postihnutí jedinici nie sú schopní už samostatne fungovať. Pri krátkom stretnutí nemusí byť stredný stupeň demencie rozpoznateľný na prvý pohľad za predpokladu, že komunikuje len všeobecnými spoločenskými frázami. Tieto prejavy sú badateľné pri dlhšom kontakte, kedy sa rozvíjajú hlbšie niektoré témy a tretia osoba si to všimne, ak postihnutý viackrát opakuje tie isté témy, kladie tú istú otázku, vtedy si to môže všimnúť aj laik.

Z výpovedí E. D. F. a A. D. D. - detí E. O. D. vyplýva, že zmeny v jej správaní nastali už v roku 2011, keď bola spolu s obžalovaným na návšteve u E. D. F.. Táto E. D. pre zmenu kognitívnych funkcií žiadala o podstúpenie psychiatrického vyšetrenia. V máji 2013 bolo odborným vyšetrením zistené, že skutočne trpí na demenciu spôsobenú Alzheimerovou chorobou. Následne sa začala liečba u psychiatricky E. B., pričom na tejto liečbe sa podieľal aj obžalovaný tým, že E. O. D. vždy sprevádzal k psychiatricky E. B. a dávkoval jej predpísané lieky, lebo sama už toho schopná nebola. Zdravotný stav sa však naďalej zhoršoval, keď nevedela súvisle udržať komunikáciu, nevedela trafiť domov či ovládať tlačidlový telefón. Prekvapením pre nich bolo, keď sa dozvedeli o uzavretí manželstva medzi ich mamou a obžalovaným v apríli 2014, o ktorom im mama vedieť nedala, pričom následne mama nevedela pre zlý zdravotný stav ani uzavretie sobáša vysvetliť a nedokázala povedať čo mala na raňajky, na obed a či zobrala lieky. Obžalovaný im k sobášu uviedol, že si je vedomý B. choroby E. O. D. a že sa o ňu postará. Zdravotný

stav E. D. sa zhoršoval najmä v druhej polovici 2013 a v rokoch 2014 – 2015 sa stav zhoršil natoľko, že už nebola schopná sama existovať.

Podľa psychiatricky E. E. B., u ktorej sa E. O. D. liečila, na vyšetrenia ju sprevádzal obžalovaný, ktorý aj priniesol lekárske správy z Prahy, kde bola E. D. vyšetrená, bol prítomný priamo pri vyšetreniach a bol poučený o dávkovaní lieku.

Ďalej je potrebné poukázať na lekársku správu E. E. B. z 26.5.2014, keď pri vyšetrení bol zjavne aj obžalovaný (podľa správy obžalovaný uviedol, že žiada o opatrovatelstvo). Zo správy vyplýva, že E. O. D. už nevarí, zabúda postupy, blúdila po sídlisku, nevedela trafiť domov, treba ju usmerniť čo má robiť, čo kde je, dozrieť aj na obliekanie, chodí dňa a obžalovaný ju všade berie so sebou, aby nebola sama. Vzhľadom na to potrebuje dohľad a pomoc inej osoby (pri výdaji liekov, návšteve lekára, pri chode dňa, varení, nakupovaní, plánovaní). V správe bola diagnostikovaná Demencia pri Alzheimerovej chorobe - forma stredne ťažká.

Podľa lekárskej správy E. E. B. zo septembra 2015 stav E. O. D. vyžadoval dohľad a pomoc inej osoby. Správa bola vydaná na žiadosť obžalovaného za účelom zbavenia E. D. svojprávnosti na právne úkony.

Obžalovaný sám už 8.9.2015 podal na Okresný súd Michalovce návrh na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony E. O. D., ktorý odôvodnil tým, že u nej bola zistená duševná nevyliciteľná choroba Alzheimer, jej duševný stav sa stále zhoršuje a potrebuje celodennú starostlivosť. V návrhu ďalej uviedol, že manželka sa lieči medikamentózne, zabúda, nevie sa orientovať, stráca veci, nemá chuť do jedla, trpí nespavosťou a iné, v dôsledku čoho nie je vôbec schopná robiť právne úkony. Za opatrovníka navrhol určiť seba. K návrhu priložil lekársku správu E. E. B. zo septembra 2015. V konaní vedenom pod spisovou značkou 15Ps/45/2015 bol podaný znalecký posudok z odvetvia psychiatrie E. P. U., podľa záverov ktorého E. O. D. trpí na demenciu Alzheimerovho typu, klinicky na rozhraní stredného až ťažkého stupňa. Ide o duševnú poruchu trvalého, nie prechodného rázu, ktorá sa zhoršuje na podklade narastajúcich neurodegeneratívnych zmien v mozgu. V popredí klinického obrazu sú poruchy kognitívnych funkcií, ťažká deteriorácia intelektu, pamäťové funkcie s hlbokými defektmi v staro i novo pamäti, konfabuláciami a pseudoreminiscenciami, súdnosť a kritičnosť výrazne narušená. Menovaná nie je schopná sa samostatne o seba postarať, nie je schopná posudzovať a ovládať svoje konanie a za svoje konanie nie je zodpovedná ani čiastočne. Nie je schopná robiť žiadne právne úkony a nie je schopná účelne narábať so žiadnou finančnou čiastkou. Znalec preto odporučil, aby E. O. D. bola v plnom rozsahu pozbavená spôsobilosti na právne úkony, pretože porucha nie je len prechodného, ale naopak progredujúceho, zhoršujúceho sa rázu.

V roku 2017 podal obžalovaný na Okresný súd Humenné aj návrh na určenie neplatnosti manželstva uzavretého dňa 12.04.2014 medzi obžalovaným a E. O. D., ktoré sa viedlo pod spisovou značkou 15Pc/43/2017. V tomto návrhu obžalovaný tvrdí, že už v čase uzavretia manželstva dňa 12.04.2014 trpela E. O. D. nevyliciteľnou duševnou chorobou - demenciou pri Alzheimerovej chorobe, ktorá sa začala prejavovať krátko po uzavretí manželstva, pričom v roku 2015 došlo už k výraznému zhoršeniu stavu. Pre účely konania bol vypracovaný znalecký posudok E. E. C., podľa ktorého posudzovaná trpela predmetnou duševnou poruchou už v čase uzavretia manželstva, t. j. v apríli 2014, ktorá by už vtedy mohla mať za následok obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

K rovnakým záverom o nespôsobilosti neb. E. O. D. na právne úkony dospel aj Okresný súd Humenné v rozsudku sp. zn. 21C/52/2022 zo dňa 29.5.2024, právoplatnom 16.8.2024, v ktorom určil za neplatný závet poručiťky E. O. D. spísaný formou notárskej zápisnice u notára A. N. H. dňa 4.6.2014. Súd pri svojom rozhodovaní v prvom rade vychádzal zo znaleckého posudku E. S. W., odvetvie psychiatria, podľa ktorého neb. E. O. D. už v čase spísania závetu 4.6.2014 trpela vážnou duševnou poruchou – demenciou Alzheimerovho typu, ktorá ju robila neschopnou správne vnímať obsah a význam právneho úkonu, pri súčasnom konštatovaní, že chápavosť, vnímavosť, racionálny úsudok boli u nebohej vo významnej miere zmenené a redukované a úkon, ktorý v daný čas vykonala, si dostatočne neuvedomovala a nebola by schopná ho samostatne vykonať. Ďalším dôvodom vyslovenia neplatnosti závetu bolo aj konanie obžalovaného v rozpore s dobrými mravmi.

Na základe uvedených skutočností aj podľa krajského súdu nie je možné dospieť k inému záveru, než že obžalovaný v roku 2015, vrátane dňa 25.11.2015 a následne, vedel o duševnej chorobe E. O. D.

a o jej nespôsobilosti vykonávať právne úkony. Sám to predsa uviedol už v septembri 2015 vo svojom návrhu na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony E. D. a priložil k nemu aj lekársku správu E. B. zo septembra 2015, podľa ktorej menovaná nie je schopná sa samostatne o seba postarať, nie je schopná posudzovať a ovládať svoje konanie, za svoje konanie nie je zodpovedná ani čiastočne, nie je schopná robiť žiadne právne úkony a nie je schopná účelne narábať so žiadnou finančnou čiastkou. Napriek tomu pred notárom dňa 25.11.2015 využil E. O. D. k spísaniu notárskej zápisnice o zúžení obsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej tiež „BSM“) tak, aby nenadobudla do BSM byt so súvisiacimi nehnuteľnosťami, ktoré by inak do BSM nadobudla a pri jeho vyporiadaní v prípade zániku manželstva mohla žiadať, aby sa jej uhradilo, čo zo svojho vynaložila na spoločný majetok (§ 150 Občianskeho zákonníka). Skutočnosti o neschopnosti E. O. D. pre duševnú poruchu nakladať s majetkom obžalovaný zamlčal tak pred notárom, ako aj pred katastrálnym odborom okresného úradu. Aj keď súčasťou notárskej zápisnice je aj vyhlásenie účastníkov o spôsobilosti k právnym úkonom, tak v nej nie je ani zmienka o stredne ťažkom stupni demencie pri Alzheimerovej chorobe u E. D. a o jej vážnych následkoch na duševných schopnostiach. Ak by uvedené skutočnosti obžalovaný pred notárom nezamlčal a pri vyhlásení do notárskej zápisnice ich uviedol, notár by bol povinný spísať zápisnicu o dohode odmietnuť podľa § 36 ods. 1 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti. Rovnako okresný úrad by zamietol návrh na povolenie vkladu podľa § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Zb. o katastrálnych nehnuteľnostiach. Aj v návrhu na vklad vlastníctva obžalovaný skutočnosti významné pre záver o neschopnosti E. D. robiť právne úkony neuviedol.

Vzhľadom na vyššie uvedené nie je reálna úvaha obžalovaného o tom, že E. O. D. mala v roku 2015 dlhé dobré obdobia, že k zhoršeniu stavu došlo až neskôr a že jeho konanie bolo v súlade so želaním E. O. D.. V skutočnosti už táto pre duševnú poruchu v čase uzavretia dohody o zúžení rozsahu BSM do notárskej zápisnice v novembri 2015 nebola schopná prejavovať právne významnú vôľu, rozhodovať o závažných majetkovo-právných opatreniach a robiť právne úkony a uzatvárať dohody a zmluvy. Obžalovaný s E. O. D. žil už od roku 2011 a od počiatku vedel o jej zhoršujúcej sa demencii a o jej vážnych následkoch na rozumových schopnostiach E. D., pre ktoré nebola spôsobilá robiť akékoľvek právne úkony.

Podaním návrhu na vklad vlastníctva bytu do katastra nehnuteľností obžalovaný vykonal všetko, čo bolo z jeho hľadiska potrebné k dosiahnutiu stavu, pri ktorom E. O. D., hoci bola vtedy jeho manželkou a na uhradenie kúpnej ceny boli použité prostriedky pochádzajúce z jej majetku, nenadobudla vlastníctvo nehnuteľností aspoň do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Vkladom svojho výlučného vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam na list vlastníctva obžalovaný fakticky dosiahol stav, ktorý ho oprávňoval na nakladanie s nehnuteľnosťami v pozícii výlučného vlastníka (tak sa aj správal, keď predmetné nehnuteľnosti následne daroval svojej dcére A. B. S.). Tým sa obžalovaný na strane jednej obohatil a na strane druhej spôsobil, že pri vyporiadaní BSM v prípade zániku manželstva E. O. D. nemohla nadobudnúť časť hodnoty predmetných nehnuteľností do svojho výlučného vlastníctva, ktorá by predstavovala škodu spôsobenú na cudzom majetku.

Manželstvo obžalovaného a E. O. D. bolo na návrh obžalovaného vyhlásené za neplatné rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 15Pc/43/2017 zo dňa 9.3.2020, právoplatným 13.3.2020. V zmysle § 16 Zákona o rodine sa manželstvo, o ktorom súd rozhodol, že je neplatné, považuje za neuzavreté, pričom o majetkových pomeroch manželov po tomto rozhodnutí platia rovnako ustanovenia o majetkových pomeroch rozvedených manželov, teda aj ustanovenia Občianskeho zákonníka o vyporiadaní BSM. Podľa zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložilo na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Konaním obžalovaného z majetku, ktorý mal patriť do BSM, unikla hodnota 30.000,- eur, ktorá zodpovedá cene, za ktorú sa predmetné nehnuteľnosti, ako predmet útoku, v čase a v mieste obvykle predávali. Na ich kúpu pritom boli použité prostriedky pochádzajúce z majetku E. O. D. vo výške 28.500,- eur, ktoré mohla pri vyporiadaní BSM požadovať. Táto skutočnosť bola zistená znaleckým posudkom z odboru ekonómia a manažment znalca A. R. U. T. a jeho výsluchom na hlavnom pojednávaní, ako aj správami a výpismi z P. K., J., H., Prvej penzijnej spoločnosti, S. a F. K.. Vychádzajúc zo zásad

uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka by tak pri vyporiadaní BSM E. O. D. patrila hodnota vo výške 28.500,- eur, o ktorú však v dôsledku podvodného konania obžalovaného prišla. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že ak by nebolo predmetnej Dohody o zúžení rozsahu BSM, tak by tu išlo o tzv. vnos z výlučného majetku E. O. D. vo výške 28.500,- eur do spoločného majetku. Aby však E. O. D. mohla pri vyporiadaní BSM požadovať vrátenie tohto vnosu, tak musí byť táto vec v spoločnom majetku aj v čase jeho vyporiadania, pričom sa refundácia uhrádza zo spoločného majetku (napr. rozh. NS SR sp. zn. 7Cdo/288/2013, R 57/1970). Keďže obžalovaný svojím konaním spôsobil, že byt nebol nadobudnutý do BSM, ale len do jeho výlučného vlastníctva, tak pri vyporiadaní BSM by E. O. D. nemohla žiadať náhradu vnosu do kúpy bytu v sume 28.500,- eur.

Konanie obžalovaného teda smerovalo k spôsobeniu škody 28.500,- eur.

Pokiaľ obžalovaný namietal, že suma 28.500,- eur bola jeho výlučným vlastníctvom, lebo nebolo preukázané, že to nebol dar či iný príspevok od neb. E. O. D., je potrebné zdôrazniť, že k prevodu finančných prostriedkov z účtov E. O. D. na účty obžalovaného vo výške 80.598,61 eur a k predaji jej účasti na podielových fondoch a ich nákupu pre obžalovaného v sume 26.044,20 eur (ako bolo zistené v znaleckom posudku z odboru ekonómia a manažment), došlo až v období od februára do decembra 2015, keď už neb. E. O. D. nebola spôsobilá na takéto úkony. Podľa lekárskej správy E. E. B. z 26.5.2014 bolo pri vyšetrení (za prítomnosti obžalovaného) zistené, že E. O. D. už nevarí, zabúda postupy, blúdila po sídlisku, nevedela trafiť domov, treba ju usmerniť čo má robiť, čo kde je, dozrieť aj na obliekanie, chod dňa a obžalovaný ju všade berie so sebou, aby nebola sama, a že vzhľadom na to potrebuje dohľad a pomoc inej osoby (pri výdaji liekov, návšteve lekára, pri chode dňa, varení, nakupovaní, plánovaní). V správe bola diagnostikovaná Demencia pri Alzheimerovej chorobe - forma stredne ťažká. Rovnaké závery boli zistené aj v znaleckom posudku E. S. W. v konaní vedenom pred Okresným súdom Humenné sp. zn. 21C/52/2022, v ktorom za neplatný bol určený závet poručiťky E. O. D. spísaný formou notárskej zápisnice u notára A. N. H. dňa 4.6.2014. V znaleckom posudku E. S. W., odvetvie psychiatria, bolo zistené, že neb. E. O. D. už v čase spísania závetu 4.6.2014 trpela vážnou duševnou poruchou – demenciou Alzheimerovho typu, ktorá ju robila neschopnou správne vnímať obsah a význam právneho úkonu, pri súčasnom konštatovaní, že chápavosť, vnímavosť, racionálny úsudok boli u nebohej vo významnej miere zmenené a redukované a úkon, ktorý v daný čas vykonala, si dostatočne neuvedomovala a nebola by schopná ho samostatne vykonať. Obžalovaný tento zdravotný stav neb. E. O. D. zneužil a na základe plnomocenstiev si jej predmetné finančné prostriedky prisvojil. Predmetné prevody finančných prostriedkov teda nemohli byť vykonané platne, o čom obžalovaný vedel.

Z hľadiska trestnoprávnej kvalifikácie konania obžalovaného je potrebné v prvom rade pripomenúť, že trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1 Tr. zákona sa dopustí, kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu.

Objektívna stránka trestného činu podvodu spočíva v tom, že páchatel iného uvedie do omylu alebo využije jeho omyl, v dôsledku čoho osoba konajúca v omyle vykoná majetkovú dispozíciu a tým vznikne malá škoda na cudzom majetku a dôjde k obohateniu páchatel'a či inej osoby. Za omyl sa považuje rozpor medzi predstavou a skutočnosťou a pôjde o neho vtedy, keď podvádzaná osoba nemá o dôležitej okolnosti žiadnu predstavu alebo sa domnieva, že sa nemá čoho obávať; omyl sa môže týkať aj skutočností, ktoré majú ešte len nastať, páchatel' však musí o omyle iného vedieť už v čase, keď dochádza k obohateniu. Uvedením do omylu páchatel' predstiera okolnosti, ktoré nie sú v súlade so skutočným stavom veci, pričom sa tak môže stať konaním, opomenutím či konkludentným správaním. Objektom trestného činu podvodu je cudzí majetok a po subjektívnej stránke sa vo vzťahu k základnej skutkovej podstate vyžaduje úmyselné zavinenie, ktoré musí zahŕňať všetky znaky objektívnej stránky trestného činu, teda konanie, následok a príčinný vzťah medzi konaním a následkom. Podľa § 15 Tr. zákona je trestný čin spáchaný úmyselne, ak páchatel' chcel spôsobom uvedeným v Trestnom zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom (úmysel priamy), alebo vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzročený (úmysel nepriamy).

Cudzím majetkom sa rozumie majetok, ktorý nepatrí páchatel'ovi alebo nepatrí výlučne jemu. Vo vzťahu k páchatel'ovi je cudzou vecou aj vec, ktorej vlastník nie je známy. Obohatením sa rozumie neoprávnené rozmnoženie majetku páchatel'a alebo inej osoby, či už jeho rozšírením, alebo ušetrením nákladov, ktoré

by inak boli z majetku páchatel'a alebo niekoho iného vynaložené. Zákonný znak „obohatenie iného“ je naplnený aj obohatením bližšie neurčenej osoby alebo skupiny osôb, ako aj právnickej osoby.

Ďalej je potrebné zdôrazniť, že do omylu možno uviesť len osobu, ktorá je tak rozumovo vypeľá, že dokáže chápať realitu a dokáže mať aj predstavy, na ktoré páchatel' vplýva uvádzaním nepravdivých skutočností. Znamená to, že nie je možné uviesť do omylu osobu, ktorá trpí závažným psychickým alebo fyzickým ochorením, ktoré jej neumožňuje chápať a vnímať realitu. Voči takejto osobe páchatel' nemôže konať podvodne, pretože súčasťou podvodného konania je to, aby klamaná osoba bola schopná registrovať okolnosti, ktoré sú jej uvádzané. Napriek tomu páchatel' môže spáchať aj v týchto prípadoch trestný čin podvodu, pokiaľ podvodné konanie smerovalo voči orgánom, na základe ktorých úradného postupu bolo možné realizovať prevod majetku. V prípade prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vkladom sa páchatel' dopustí podvodného konania vo vzťahu k okresnému úradu, odbor katastrálny, pretože ak by kataster vedel, že páchatel' vylákal od účastníka zmluvy podpis na zmluve s využitím jeho zdravotného stavu, celkom určite by vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nepovolil. Povolenie vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je tou majetkovou dispozíciou, ktorá je v príčinnej súvislosti s podvodným konaním páchatel'a (napríklad uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 8 Tdo 377/2011 z 27.04.2011, alebo sp. zn. 15 Tdo 960/2023 z 19.3.2024).

Z hľadiska trestnoprávnej kvalifikácie musí k tomu, aby išlo o trestný čin podvodu podľa § 221 Trestného zákona existovať príčinná súvislosť medzi omylom určitej osoby a majetkovou dispozíciou urobenou v omyle a ďalej príčinná súvislosť medzi touto dispozíciou na jednej strane a škodou na cudzom majetku a obohatením páchatel'a alebo inej osoby na strane druhej.

Potrebné je tiež uviesť, že dispozíciou majetkovej povahy vykonanou v omyle v zmysle § 221 Trestného zákona je potrebné rozumieť určité majetkové plnenie, ktorým dochádza ku škode na strane poškodenej osoby. Dispozícia v uvedenom zmysle je nevyhnutným článkom príčinnej reťaze, ktorá spája omyl konajúcej osoby a spôsobenie škody na majetku. Z hľadiska aplikácie § 221 Trestného zákona je dôležité, že práve uvedená dispozícia s danými majetkovými hodnotami napĺňa páchatel'ovu predstavu neoprávneného nakladania s nimi a k nej - a k obohateniu niekoho - smeruje jeho úmysel. Postačí pritom, že omyl bol len jedným z dôvodov takej majetkovej dispozície, nemusí ísť o dôvod jediný. Túto dispozíciu môže vykonať aj ten, kto nebol páchatel'om priamo uvedený do omylu, nie je spôsobilý na právne úkony alebo nemá trestnoprávnu spôsobilosť.

Škodou na cudzom majetku je ujma na tomto majetku alebo reálny úbytok na ňom alebo na právach poškodeného alebo iná jeho ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom. Škodou je aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť (§ 124 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona).

Z hľadiska uvedeného je potrebné konštatovať, že obžalovaný k tomu, aby sa obohatil, zneužil duševnej poruchy v tom čase jeho manželky E. O. D., ktorá ju robila neschopnou na právne úkony. Aby za trvania manželstva a bezpodielového spoluvlastníctva s O. D. mohol byť a súvisiace nehnuteľnosti nadobudnúť do svojho výlučného vlastníctva, vylákal od nej uzavretie dohody o zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov tak, že kupované nehnuteľnosti nadobudne len do svojho výlučného vlastníctva s odôvodnením, že na kúpu budú použité výlučne prostriedky, ktoré nadobudol pred uzavretím manželstva s E. O. D.. V skutočnosti však z celkovej kúpnej ceny 30.000,- eur na kúpu použil prostriedky získané z majetku E. O. D. vo výške 28.500,- eur. Uvedenie do omylu obžalovaným tu spočívalo v tom, že tak pred notárom, ale predovšetkým pred katastrálnym odborom Okresného úradu Humenné zamlčal, že E. O. D. trpí duševnou chorobou, ktorá ju robí na právne úkony nespôsobilou. V dôsledku tohto omylu katastrálny odbor Okresného úradu Humenné povolil vklad výlučného vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam len v prospech obžalovaného a nie do bezpodielového spoluvlastníctva manželov – obžalovaného a E. O. D.. Touto majetkovou dispozíciou obžalovaný seba obohatil a súčasne dosiahol právny stav, že po následnom vyslovení neplatnosti manželstva (na návrh obžalovaného) už E. O. D. pri vyporiadaní BSM nemala nárok na nadobudnutie majetku v sume 28.500,- eur. Pre posúdenie trestnoprávnej zodpovednosti obžalovaného pritom nie je dôležité, či dohoda o zúžení rozsahu BSM je platným či neplatným právnym úkonom, ale podstatné je to, za akých okolností, v akých súvislostiach a s akým cieľom bola dohoda urobená, teda jej zmysel a obsah.

Na základe uvedeného je tak zrejmé, že z hľadiska naplnenia znakov objektívnej stránky trestného činu podvodu obžalovaný uviedol iného do omylu, v dôsledku toho osoba konajúca v omyle vykonala majetkovú dispozíciu a obžalovaný sa obohatil. Nedošlo však k naplneniu znaku dokonaného trestného činu podvodu podľa § 221 Tr. zákona spočívajúceho „v spôsobení aspoň malej škody na cudzom majetku“. Tento znak totiž nemôže jeden z manželov naplniť podvodným skrútením bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ako už bolo uvedené pod pojmom „cudzí majetok“ je pri trestnom čine podvodu potrebné rozumieť majetok, ktorý nepatrí páchatelovi alebo nepatrí výlučne len jemu, avšak vzhľadom k povahe inštitútu bezpodielového spoluvlastníctva manželov je každý z manželov úplným vlastníkom celého takého majetku. Nie je však vylúčené, aby podvodné konanie jedného z manželov voči tomuto majetku spočívajúce v tom, že sa do bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedostal majetok, ktorý do neho mal patriť, aby tak zámerne znížil hodnotu majetku v BSM, čo by sa prejavilo po očakávanom zániku manželstva a vyporiadaní BSM, bolo posudzované ako pokus trestného činu podvodu podľa § 14 ods. 1 a § 221 Tr. zákona. Odčerpanie majetku z BSM týmto spôsobom je len medzistupňom vyplývajúcim z právneho stavu v čase podvodného konania, keď konečným cieľom páchatelja je, aby pre prípad vyporiadania BSM získal pre seba väčší podiel z BSM, než aký by nadobudol bez takéhoto podvodného konania. Takéto konanie potom napĺňa znaky trestného činu podvodu v štádiu pokusu, hoci vznik následku relevantného z hľadiska trestného práva je časovo vzdialený (podobne uznesenia NS ČR sp. zn. 11Tdo 1406/2013 a 4Tdo 329/2016).

Z hľadiska hodnotenia subjektívnej stránky je potrebné osobitne poukázať na niekoľko skutočností. V prvom rade obžalovaný manželstvo s E. O. D. uzavrel napriek vedomosti o tom, že táto trpí demenciou pri Alzheimerovej chorobe, ktorá by už vtedy mohla mať za následok obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Manželstvo s ňou uzavrel napriek tomu, že už v tom čase bol ženatý s G. N., s ktorou manželstvo uzavrel 13.12.2010 v USA. Ako advokátovi bolo obžalovanému známe, že obe uvedené skutočnosti spôsobujú neplatnosť manželstva uzavretého s E. O. D. (§ 9 a § 12 ods. 4 Zákona o rodine). Následne obžalovaný vo svoj prospech vykonával za E. D. úkony, pri ktorých z jej majetku odčerpával finančné prostriedky. Napriek vedomosti o jej nespôsobilosti na právne úkony pre duševnú poruchu obžalovaný dňa 4.6.2014 zabezpečil u notára A. H. spísanie závetu s E. D., v ktorom poručiiteľka zanechala všetok svoj majetok obžalovanému (závet bol vyhlásený za neplatný rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 21C/52/2022 z 29.5.2024, a to z dôvodu zistenej neschopnosti poručiiteľky na takýto úkon pre jej duševnú poruchu, o ktorej obžalovaný vedel). Z účtov E. D. a predaja jej podielových fondov si obžalovaný v priebehu roku 2015 previedol na svoj účet a na nákup svojich podielových fondov sumu 98.185,72 eur. Podal aj návrh na jej pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a na ustanovenie za jej opatrovníka, ktorý vzal späť. Za trvania manželstva využil E. D. k uzavretiu dohody o zúžení BSM s obsahom, že len on nadobudne vlastníctvo bytu. Potom uzavrel kúpnu zmluvu o nadobudnutí bytu do svojho výlučného vlastníctva, pričom kúpnu cenu uhradil za peniaze odčerpané z majetku E. O. D.. Následne obžalovaný podal na kataster nehnuteľností návrh na vklad svojho výlučného vlastníctva bytu, ktorému bolo 8.1.2016 vyhovené. V roku 2017 obžalovaný podal na súd návrh na vyslovenie neplatnosti manželstva s odôvodnením, že v čase uzavretia manželstva už E. O. D. trpela duševnou chorobou. Od 2.1.2018 bola E. D. umiestnená do ústavnej starostlivosti.

Uvedené skutočnosti po ich starostlivom zhodnotení jednotlivito i v ich súhrne bezpochyby odôvodňujú záver o úmyselnom zavinení a zisťnej motivácii podvodného konania obžalovaného.

Na základe uvedeného je tak zrejmé, že obžalovaný sa úmyselne dopustil konania bezprostredne smerujúceho k tomu, aby na škodu cudzieho majetku seba obohatil tým, že uviedol iného do omylu, a spôsobil tak na cudzom majetku škodu vo výške 28.500,- eur, a čin spáchal na blízkej osobe a chorej osobe (teda chránenej osobe), no k dokonaniu trestného činu nedošlo.

Pre posúdenie právnej kvalifikácie konania obžalovaného je potrebné najprv zdôrazniť, že medzi spáchaním predmetného trestného činu a vyhlásením rozsudku nadobudli účinnosť viaceré zákony dopĺňujúce a meniace Trestný zákon, z ktorých tri sa priamo dotýkajú ustanovení § 221 o trestnom čine podvodu.

Podľa § 221 ods. 1 Tr. zákona v znení účinnom do 31.12.2016, teda v čase spáchania činu, kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. Podľa odseku 2 odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a spôsobí ním väčšiu škodu. Podľa odseku 3 odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1: a) a spôsobí ním značnú škodu, b) z osobitného motívu, alebo c) závažnejším spôsobom konania.

Zákonom č. 316/2016 Z. z. účinným 1.1.2017 došlo k doplneniu § 221 ods. 3 Tr. zákona o ďalšiu okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a to o písmeno d) na chránenej osobe.

Napokon zákonom č. 40/2024 Z. z. účinným od 6.8.2024 došlo k zníženiu trestných sadzieb. Podľa § 221 ods. 1 Tr. zákona v znení účinnom od 6.8.2024 kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. Podľa odseku 2 odňatím slobody až na štyri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu. Podľa odseku 3 odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1: a) a spôsobí ním značnú škodu, b) z osobitného motívu, c) závažnejším spôsobom konania, alebo d) na chránenej osobe.

Súčasne s účinnosťou od 6.8.2024 došlo zákonom č. 40/2024 Z. z. aj k úprave výšky škody ako znaku trestného činu. Podľa § 125 ods. 1 Tr. zákona účinného do 5.8.2024 sa škodou malou rozumela škoda prevyšujúca sumu 266 eur, škodou väčšou suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy (2.660,- eur), značnou škodou suma dosahujúca najmenej stonásobok takej sumy (26.660,- eur) a škodou veľkého rozsahu suma dosahujúca najmenej päťstonásobok takej sumy (133.000,- eur). Od 6.8.2024 sa podľa § 125 ods. 1 Tr. zákona škodou malou rozumie škoda prevyšujúca sumu 700,- eur, škodou väčšou škoda prevyšujúca sumu 20.000,- eur, značnou škodou škoda prevyšujúca sumu 250.000,- eur a škodou veľkého rozsahu škoda prevyšujúca sumu 650.000,- eur.

Podľa § 2 ods. 1 Tr. zákona trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatela priaznivejší.

Trestnosťou činu sa rozumie možnosť, že páchatel bude pre určitý trestný čin odsúdený, t.j. po podaní obžaloby bude pre tento trestný čin uznaný za vinného a uložený mu bude trest či iná trestná sankcia. Sú to teda všetky podmienky relevantné pre výrok o vine a o treste, prípadne o ochrannom opatrení. Trestnosť činu sa pritom posudzuje podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný, kým podľa neskoršieho zákona len vtedy, keď je to pre páchatela priaznivejšie. Použitie nového práva je však potrebné posudzovať ako celok, aby konečný výsledok bol pre páchatela priaznivejší. Potrebné je hodnotiť starý a nový zákon ako z hľadiska ustanovení osobitnej časti, tak aj so zreteľom na ustanovenia všeobecnej časti Trestného zákona. Pri posúdení otázky, ktorý zákon použiť, teda nemôže ísť len o porovnanie trestných sankcií starého a nového zákona. Pritom je rozhodujúci výsledok porovnania trestov, ktoré by boli pri použití zákonov ako celkov páchatelovi za konkrétnych posudzovaných okolností uložené (R 11/1991).

Zásadne teda nie je možné trestnosť skutku posúdiť čiastočne podľa zákona účinného v čase jeho spáchania a čiastočne podľa zákona účinného v čase rozhodovania súdu, ale vždy je potrebné posudzovať použitie zákona vcelku (R 19/1962). Použitie nového práva je potom pre páchatela priaznivejšie, keď jeho ustanovenia – posudzované ako celok – poskytujú výsledok pre páchatela priaznivejší než právo skoršie (R 73/1951). Prihliadať je pritom potrebné na všetky právne rozhodujúce okolnosti konkrétneho prípadu, vrátane ustanovení o podmienkach použitia vyššej trestnej sadzby.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že pre trestnosť činu obžalovaného je priaznivejšia úprava Trestného zákona účinná od 6.8.2024. Pri právnej úprave účinnej do 31.12.2016 by konanie obžalovaného smerovalo k spôsobeniu značnej škody, a tak by skutok bol posudzovaný podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zákona, za ktorý sa ustanovuje trest odňatia slobody na tri roky až desať rokov. Aj keď podľa úpravy účinnej od 6.8.2024 by konanie obžalovaného smerovalo len k spôsobeniu väčšej škody, tak čin bolo potrebné posúdiť § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d), pretože ho obžalovaný spáchal na blízkej osobe (manželke) a na chorej osobe, teda na chránenej osobe, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody na dva roky až osem rokov.

Krajský súd teda zistil, že správne mal byť čin obžalovaného posúdený ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Tr. zákona v znení účinnom od 6.8.2024, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) a f) Tr. zákona, v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zákona.

Vzhľadom na uvedenú nesprávnosť právneho posúdenia konania obžalovaného v napadnutom rozsudku krajský súd tento rozsudok v celom rozsahu zrušil a sám vo veci rozsudkom rozhodol. Súčasne pritom upresnil skutkové zistenia tak, aby bolo zrejmé, že obžalovaný trestný čin podvodu nedokonal, ale sa dopustil len jeho pokusu. Vychádzal pritom zo skutočností plynúcich z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní, ktoré okresný súd konštatoval aj v odôvodnení svojho rozsudku, ako aj z dokazovania doplneného v odvolacom konaní, spočívajúceho v prečítaní dedičského spisu po neb. E. O. D..

V súvislosti s rozhodovaním o vine je potrebné ešte dodať, že prvostupňový súd postupoval správne, keď odmietol vykonať dokazovanie výsluchom svedkov A. J., E. X., E. V. E. a A. B. S.. Treba si uvedomiť, že súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3, § 2 ods. 10, ods. 11 Tr. poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Tr. poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Tr. poriadku). Súd vykonávajúci dokazovanie návrhmi strán ani ich názormi, čo do rozsahu dokazovania, nie je viazaný. Je výlučne na zvážení súdu, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam, a vykonanie ktorého naopak, nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila. V predmetnej veci, aj keď stranami nebolo výslovne uvedené, na aké skutočnosti majú byť navrhovaní svedkovia vypočutí, tak vzhľadom na to, že boli vypočutí už v prípravnom konaní, je zrejmé, že ide o známych, prípadne o dcéru obžalovaného (A. B. S.), ktorí sa môžu vyjadriť len k správaniu sa obžalovaného a neb. E. O. D.. Ani jeden zo svedkov nebol prítomný pri uzatváraní Dohody o zúžení rozsahu BSM u notára a nie je ani odborníkom na duševné zdravie. Všetky skutočnosti významné pre posúdenie skutkového stavu a viny už boli na hlavnom pojednávaní nepochybne preukázané inými vyššie uvedenými vykonanými dôkazmi, vrátane zistenia okolností uzatvorenia predmetnej dohody, nespôsobilosti E. O. D. na právne úkony, vedomosti obžalovaného o tejto nespôsobilosti a pôvodu finančných prostriedkov použitých na kúpu bytu obžalovaným. Nakoľko skutkový stav bol na hlavnom pojednávaní preukázaný výsledkami už vykonaného dokazovania v takej miere, že odmietnuté dôkazy nemohli mať na zistenie skutkového stavu uvádzaného v skutkovej vete výroku o vine tohto rozsudku žiadny relevantný vplyv, tak prvostupňový súd postupoval správne, keď návrhy na vykonanie ďalších dôkazov odmietol. Z rovnakých dôvodov ani krajský súd nevykonal výsluch E. X., ktorý bol obžalovaným navrhovaný v odvolacom konaní (naviac k rovnakým skutočnostiam bola na hlavnom pojednávaní na návrh obžalovaného vypočutá svedkyňa B. C.).

Pri rozhodovaní o druhu a výmere trestu krajský súd vychádzal zo základných zásad ukladania trestov uvedených v § 34 Tr. zákona, pričom prihliadol najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, neexistenciu poľahčujúcej ani priťažujúcej okolnosti, na osobu obžalovaného, jeho pomery a možnosť jeho nápravy, na jeho správanie po spáchaní trestného činu, najmä na jeho chýbajúce úsilie o náhradu škody a odstránenie škodlivého následku trestného činu a na chýbajúce úsilie obžalovaného o dosiahnutie urovnania s poškodenými, ako aj na dobu, ktorá uplynula od spáchania trestného činu. Prihliadol aj na to, že obžalovaný získal trestným činom majetkový prospech.

Pokiaľ ide o spôsob spáchania činu a jeho následok závažnosť konania obžalovaného zvyšuje skutočnosť, že obžalovaný si vzal E. O. D. dňa 12.4.2014 v čase, keď už táto bola postihnutá demenciou pri Alzheimerovej chorobe v takom rozsahu, že manželstvo ani platne uzavrieť nemohla. O tomto jej zdravotnom stave pritom obžalovaný vedel, pretože spolu žili už od roku 2011 a od roku 2013 ju sprevádzal aj na lekárskech vyšetreniach. Manželstvo s ňou uzavrel napriek tomu, že už v tom čase bol ženatý s G. N., s ktorou manželstvo uzavrel 13.12.2010 v USA. Následne obžalovaný vo svoj prospech vykonával za E. D. úkony, pri ktorých z jej majetku odčerpával finančné prostriedky. Napriek vedomosti o jej nespôsobilosti na právne úkony pre duševnú poruchu obžalovaný dňa 4.6.2014 zabezpečil u notára A. H. spísanie závetu s E. D., v ktorom poručiiteľka zanechala všetok svoj majetok obžalovanému (závet bol vyhlásený za neplatný rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 21C/52/2022 z 29.5.2024, a to z dôvodu zistenej neschopnosti poručiiteľky na takýto úkon pre jej duševnú poruchu, o ktorej obžalovaný vedel). Z účtov E. D. a predaja jej podielových fondov si obžalovaný v priebehu roku 2015 previedol na

svoj účet a na nákup svojich podielových fondov sumu 98.185,72 eur. Podal aj návrh na jej pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a na ustanovenie za jej opatrovníka, ktorý vzal späť. Za trvania manželstva využil E. D. k uzavretiu dohody o zúžení BSM s obsahom, že len on nadobudne vlastníctvo bytu. Potom uzavrel kúpnu zmluvu o nadobudnutí bytu do svojho výlučného vlastníctva, pričom kúpnu cenu uhradil za peniaze odčerpané z majetku E. O. D.. Následne obžalovaný podal na kataster nehnuteľností návrh na vklad svojho výlučného vlastníctva bytu, ktorému bolo 8.1.2016 vyhovené, pričom byť potom previedol na svoju dcéru A. B. S.. V roku 2017 obžalovaný podal na súd návrh na vyslovenie neplatnosti manželstva s odôvodnením, že v čase uzavretia manželstva už E. O. D. trpela duševnou chorobou. Od 2.1.2018 bola E. D. umiestnená do ústavnej starostlivosti.

Ide o také okolnosti predmetného trestného činu, ktorá podľa krajského súdu výrazne zvyšujú závažnosť konania obžalovaného. Obžalovaný konal v priamom úmysle vedený zisťnou pohnútkou, zneužívajúc duševnú poruchu poškodenej. Ani po vyhlásení jeho manželstva s E. O. D. za neplatné (na jeho návrh) a po zániku BSM, obžalovaný škodlivý následok svojho konania neodstránil a škodu poškodenej a jej dedičom nenahradil. Naopak, byť získaný trestným činom previedol darovaním na svoju dcéru A. B. S., D. C..

V prospech obžalovaného nepôsobí ani skutočnosť, že nedošlo k dokonaniu trestného činu, ale len k jeho pokusu [§ 34 ods. 5 písm. c) Tr. zákona]. Obžalovaný totiž vykonal všetko, aby k dokonaniu došlo a aj sa obohatil. K dokonaniu nedošlo len preto, že ešte v čase konania obžalovaného trvalo BSM.

Z hľadiska osoby obžalovaného nie je možné prehliadnuť, že v priebehu rokov 2014 až 2017 páchal aj zločin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1, ods. 4 písm. a), c) Tr. zákona, za ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 2T/122/2017 zo dňa 10.10.2019 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6To/6/2020 zo dňa 11.2.2020 odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov, výkon ktorého mu bol podmiennečne odložený za súčasného uloženia probačného dohľadu na skúšobnú dobu 3 rokov. Obžalovaný sa v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia dňa 27.10.2023 osvedčil a hľadá sa na neho, akoby nebol odsúdený. Nič to však nemení na závere, že pred spáchaním trestného činu riadnym spôsobom nežil.

Krajský súd však musel prihliadať aj na dĺžku trestného stíhania obžalovaného, ktoré sa proti nemu viedlo od vznesenia obvinenia 30.4.2021, ako aj na dobu, ktorá uplynula od spáchania predmetného pokusu zločinu 8.1.2016, keď došlo na návrh obžalovaného ku vkladu výlučného vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam len v jeho prospech. Od roku 2017 sa obžalovaný už žiadneho trestného činu nedopustil.

Po zohľadnení všetkých uvedených skutočností, ako aj skutočností, že obžalovaný doposiaľ vo výkone trestu odňatia slobody nebol, dospel krajský súd k záveru, že pre obžalovaného primeraný a účel trestu napĺňajúci je trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov, teda na spodnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby, s podmiennečným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 3 rokov, za súčasného uloženia povinnosti obžalovanému podľa § 50 ods. 2 Tr. zákona, aby v skúšobnej dobe nahradil škodu spôsobenú trestným činom dedičom alebo nej poškodenej E. O. D..

Z dedičského spisu Okresného súdu Humenné sp. zn. 17D/671/2021 vyplýva, že dedičmi po nebohej poručiťke E. O. D. sú jej deti A. D. D. a E. D. F., D. D.. Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 21C/52/2022 zo dňa 29.5.2024, právoplatným 16.8.2024, bol za neplatný určený závet poručiťky E. O. D. spísaný formou notárskej zápisnice u notára A. N. H. dňa 4.6.2014. Súd pri svojom rozhodovaní v prvom rade vychádzal zo znaleckého posudku E. S. W., odvetvie psychiatria, podľa ktorého neb. E. O. D. už v čase spísania závetu 4.6.2014 trpela vážnou duševnou poruchou – demenciou Alzheimerovho typu, ktorá ju robila neschopnou správne vnímať obsah a význam právneho úkonu, pri súčasnom konštatovaní, že chápavosť, vnímavosť, racionálny úsudok boli u nebohej vo významnej miere zmenené a redukované a úkon, ktorý v daný čas vykonala, si dostatočne neuvedomovala a nebola by schopná ho samostatne vykonať. Ďalším dôvodom vyslovenia neplatnosti závetu bolo aj konanie obžalovaného v rozpore s dobrými mravmi.

Z uvedeného dedičského spisu je teda zrejmé, že dedičmi a právnymi nástupcami po nebohej E. O. D. sú jej deti, avšak pohľadávka na náhradu škody spôsobenú predmetným trestným činom obžalovaného nebola predmetom dedičského konania. Z tohto dôvodu krajský súd nemohol podľa § 287 ods. 1 Tr.

poriadku zaviazať obžalovaného nahradiť škodu konkrétnemu poškodenému. Preto podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku poškodených A. D. D. a E. D. F. s ich nárokmi na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Z uvedených dôvodov na podklade odvolania prokurátora teda odvolací súd jednomyseľne napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a sám vo veci rozhodol rozsudkom tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Súčasne odvolania obžalovaného a poškodených ako nedôvodné zamietol.
jednomyseľne

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.